

СОЦИАЛИСТИГ ЧАРЫШТЫҢ МУРНАКЧЫЗЫ КӨДЭЭ СОВЕТ

Чөөн-Хемчик районнуң Чадаана көдээ Советиниң ажылының дугайында

Чадаана көдээ Советтин бүгү ажылчы чоннары СЭКП-ниң ХХ съездининг алдыгы беш чыл планының талазы-биле Директивалар төлөшкөндө Советтин башчы болган күш-ажылчы көдүүшкүнү-биле хулаас алганнар. Чурукта: Директивалар төлөшкөндө колхозчуларга көдээ Совет даргазы эш Чигир-оолдун таныштырып турары.

Ажылчы чоннар депутаттарының област Советиниң күүсекчи комитеди болгаш күрүнө албан черлериниң ажылдакчыларының профэвилелиниң област комитетиниң президиуму областың көдээ Советтериниң 1955 чылда социалистиг чарыжының үшкү кварталда түннелин үндүргөн. Ажыл-агый, культура тургузушкунунун планын ооналдаларын күүседиринге бедик түннелдерни көргүскени-биле социалистиг чарыштын ийги черин ээлээн көдээ Советтериниң бирээзи Чөөн-Хемчик районнуң Чадаана көдээ Совети болган.

Көдээ Совет облкүүскомнуң Хүндүлөг бижин-биле болгаш 1500 рубль-биле шаннаткан.

Оон ыңай СЭКП обкому болгаш облкүүском областың колхозтарының 1955 чылда туугу талазы-биле социалистиг чарыжының түннелин үндүргөн. Чуртталга бажынарның туудунун планын 350 хуу, мал кажааларының 190 хуу, бүдүрүлгө туугуларын 150 хуу болгаш культура-амыдыралдын туугуларын 100 хуу күүсеткен Чадаана көдээ Советтин «Искра» колхозу туугу талазы-биле колхозтар аразында социалистиг чарыштын тилекчизи болуп, СЭКП обкому-нун болгаш облкүүскомнун шилчир Кызыл тугу-биле шаннаткан.

Чадаана көдээ Советтинг ажылынга хамаарышкан материалдарны моон адаанда парладывыс.

Чадаана көдээ Советтин клубуна уран-чүүл бөлгүмү доктаамал ажылдап, колхоз төвүнде, фермаларда болгаш бригадаларда колхозчуларга чаз-чаз концерттерни көргүзүп чоруп турар. Чурукта: уран-чүүл бөлгүмүнүн киржичилериниң дараазында концертке белеткенип турары.

Улам эки ажылдар

Бистид көдээ Советиниң девискээринде «Искра» көдээ ажыл-агый артели бар. Чадаана сумузуң хуу ажылдыг чоразан ажылчы чоннары боттарының бо колхозун 1950 чылда тургузуп, өлчө барык-ла шуптузу каттыжып киргенер.

Колхозту организас, ажыл-агый талазы-биле улам бижикчилериниң айттырларын шийтирээрликке көдээ Совет, колхозтун баштар чери болгаш партия организациязы хүн бүрү харызаалыг ажылдап келген. Коммунистерниң болгаш көдээ Советтин депутаттарының күжүн колхоз бүдүрүлгезининг үчүстөткөндөгү айы-биле таарыштыр тургускан.

Көдээ Советтин чанында доктаамал комиссарларның болгаш депутаттарының инициатива-биле сессияларга болгаш күүсөмүнүн хурадаларында колхоз бүдүрүлгезининг амыдыралчы айттырларын үргүчү чугаалажып, үндүргөн шийтирээрлик күүсөдөгү организациязыга колхозчу активтинг киржигеши ийнепейтикен бис.

Советтин көдээ ажыл-агый талазы-биле доктаамал комиссия эки ажылдап турар. Ол комиссияның даргазы эш Чамыян ажыл-агыйның чугула айттырларын чогуур үезинде колхозчуларга-биле шийтирээрликке сатып салып, сессияларга чугаалажып айттырларын белеткээрликке ийнепейтиг киржи келген. Эрткен чылдың чакы тарылганын белеткөөдөгү дугайында колхоз даргазының илеткелни көдээ Советтин сессиязы март айда чугаалашкан. Анаа ол талазы-биле эдеринчи илеткелди эш Чамыян кылган. Чакы тарылганын чоруп турарының дугайын күүсөм хураалына база-ла чугаалашкан.

Көдээ Совет мал чемнерин белеткээр талазы-биле колхозка база-ла дуулашкан. Ол айттырларын ильде сессияга чугаалашкан. Сессияның шийтирарин эзууга сизген кемселдиче болгаш селос салышкынычыч бугу-ле күштер мобилизацияланган. Малды суруп оларалык чоруп малчынар боттарыга бижылган малдарга четчир сизген белеткээрлик хулааскын, ону херек кырында боттаптырганнар. Кым кайы хере сизген белеткээрлик фермалар болгаш бригадалар айы-биле планнашкан турган бис. Бистид чур бургузунге тургускудан активчилеривс эки ажылдашкан.

Фермалар өргөткөөдөгү болгаш бригадалар көдээ Совет-биле база-ла харызаалыг ажылдап, боттарының инициатива-биле илердиң, делегерин күүсөмга тургузуп көзүп турарлар. Илягыны сүт-бараан ферманың өргөткөөдөгү эш Балган сизген кемселдиче үезинде организаскы байдал-биле ажылдап. «Сизген ажап алышкынының темпини дүргөдөр төлөдө, ламаттарын хуурунда аттарын ол ажалчы мобилизациялар чугула» деп саналды ол үндүрүп келген. Көдээ Совет ол саналды деткип, хуу аттарын сизген ажап алышкынычыч кирген. Шап ияны организаскы кемселдер эки чорутууларының түннелинде, колхоз сизген белеткөөдөгү болгаш селос салышкынының планын ыракта-ла ажыр күүсеткен. Амгы үеде малдың кыштагалдышының эки эрттип турар.

Колхоз даргазы эш Доктугу көдээ Совет-биле үргүчү харызаалыг ажылдап, бодунуң депутат хулааскыны үезинде күүсөдөгү келген. Малдың баш санын өстүрүүнү болгаш оң продуктулуун бедилерининг чугула негелдези болза, малдың кышкы азыралын болгаш ажаалганын экижидери болур. Иччангаш эш Доктугу мал кыштагалдышының белеткөөдөгү үезинде организаскына көдээ Советтинг активин кириштирер дугайында саналды үндүрүп келген. Көдээ Советтин күүсөмү ол саналды деткип, депутаттары болгаш активчилерин малчынарның бөлүктөр айы-биле ажылдап үндүргөн. Депутаттардан эштер Чамыян, Ламажап, аялчы эш Лопсан-Серен олар шээр малдың чаз кажааларының туудун организаскына.

Айттырларын чогуур үезинде шийтирээрлик эки түпкөлдөр берип турар дээрин дуржулга бодыткан. Бистид колхозчуус эрткен ажыл-агый чымында күрүнө мурунуга планын ооналдаларын чедикшигин күүсеткен.

Чаз, 1956 ажыл-агый чымында колхоз ийек бүрүзүңден 750 литрден өзөш эвес сүтү, хой бүрүзүңден 2,2 килограмдан өзөш эвес дүктү, тараа культуларының гектар санында 12,4 центнерден куду эвес дүжүттү амыр, бүгү колхозчуларын бажындарже чурттап кирер, нога болгаш картофель тарылгаларын калбартып сорулганы салган.

К. ЧИГИР-ООЛ, көдээ Советтин күүсөмүнүн даргазы.

Колхозчу суурнуң кулбуразы өзүп турар

«Искра» колхозтун сууру ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдериңке бедик беш чымының бирги чымында тургустунуп өгөлзөн.

Оон бээр беш-ле чыл эрткен. Чаңгыс-даа чуртталга бажыны чок турган чере чаз колхозчу суур тургустуна берген. Суурга чүгө яны-бүрү бажынар тууду өзүп турар эвес, а мында чуртталганың культуразы өзүп турар.

1950 чылда анаа аге школа, оң стол-вазы, магазин бажыны болгаш бажыларынның 5-6 хире чуртталга бажынар тургулаан. Иччангаш амгы үеде ол сууртун нинти темчээли дыка улгаткан болгаш оң чуртталгачы чоңунуң саны өскөн.

Хостуң шактарда культурулг дымтаныганы арттырер черлер колхозка бар, апарган. 150 олуттуг көдээ клуб (аргелекчизи эш Көшкөндөй) доктаамал ажылдап турар. Мында 3500 кезек яны-бүрү номнарың библиотекка өзөлгү үеде бодунуң ажылын көскүчү-биле экижиткен. Оң доктаамал номчучуларының саны 350 кижиге чедип турар.

Номчучулар ол библиотекка барып чаз солуннарын болгаш журналдарын номчутурунга чаччыгы, солун номнарын улай-улай ап номчуп турарлар. Клубка кино көргүзүлгелер үргүчү болуп турар. Чаа-чаз киноларын фермалар ажылдакчыларында база-ла барып көргүзүп турар.

Клубта аныктарының 17 кижиге киржичилги уран-чүүл бөлгүмү тургустунган. Бөлгүмү бо чылдың эгезинден бээр 7 кезек черге концерт көргүзүлгелер чоруткан.

Клуб чанында тургустунган агиткульт-бригада колхозчу малчынарнын ажылдап, чуртталга черлеринге үргүчү барып, оларга солун концерттерин, лекцияларын болгаш беседаларын, солун номчулгаларын кылып берип турар.

Агиткультбригаданың киржичилери боттарының херек кырында күш-ажылчы үезинде база көргүзүп, мал кыштагалдышының үезинде фермалар ажылында шеф дуулаамчыны база-ла чорутуулаан. Илягыны шээр мал кажааларының хөржөнгө кептерарына, сүт-бараан фермаларында ийек кажааларының богу аш-

таарынга болгаш өскө-даа ажылдарга олар дуулаашканын. Бот-тымыгы уран-чүүл бөлгүмүнүн болгаш агиткультбригаданың ажылынга комсомолчулардан Анай-оол, Биче-урут, Судья, Агай-оол, Баралаа, Хо-хуу-оол, Сес-Сырон олар эң-не ийнепейтиг киржи келгенер.

Клубта 13 кижиге киржичилги лекторлар каттыжышкыны бар. Оң ажылынга көдээ интеллигенция ийнепейтиг киржи, сууртун бүгү чуртталгачыларын болгаш колхозчуларын ортузунга лекция чорутууларын күштелдирип турарлар. Чыз эгезинден бээр 6 кезек черге лекциялар номчучулары болган. Оң шийтеде көдээ ажыл-агый темаларына болгаш бүгү делег байданын дугайында лекциялар бар. Пропаганда болгаш агитация ажылдары ажыл-агыйчы сорулгаларын чедикшигин шийтирээрликке айттырлар-биле холбаалыг чоруп келген. Лекция пропагандазын мал өчкүн эш Шөмбү эң-не ийнепейтиг киржи турар.

Колхозчу суурнуң культуразы улам-ла өзүп турар. Эрткен чылын колхозчуларын чуртталга бажынарнын радиокур ажыр чоруткан. Суурга илягының лампочкалар чачынаандыр хип өгөлзөн. Колхозчулар боттарының чагай чуртталганын дугайын улам-ла көлгү болгаш өөрүшкүлүг демелген турарлар.

Почта суурга неделя санында 2-3 улаа көзүп, чаз солуннарын болгаш журналдарын чачыкчыларга тараттып турар.

Көдээ Советте ажылчы чоннарың кадык камгалааның херээ көскүчү-биле экижөн. Эмнеге черинг ажылын чон эң-не ханы сеткил-биле үнелеп, кадык-даа кижилер анаа көзүп үргүчү шийчидип, азыр кижилер эмнедип ап турарлар. Кижиге эмнегезиниң пунктузу 4 өрөөл бажында ажылдап турар. Оң ийи өрөөлде болжуга бажыны бар. Иелер анаа көзүп-журнуңга чаччыгы бергенер. Анык эң-не Шажуникова бодунуң эзелек болгаш кызымаккай ажылы-биле чоңунуң хуудуеин чедип алган. Колхоз төвүнде ырак черлерде малчынарнын чаалагаларына ол үргүчү барып, санитария пропагандалын чорудуп турар.

Көдээ Советте улус өөргөдөгү багай

Хүндүлүг хүлээлгевис

Чер-чер Советтеринге сөөлгү сонгудалар үезинде, сонгучулар мени көдээ Советтинг депутаттыга сонгуп алганнар. Иччангаш бистид Советиниң депутаттарына шупту 15 кижиге сонгутурун бис. Сонгучуларын ол бедик иделелин күүсөдери — бистид хүндүлүг хүлээлгевис болур.

Колхоз бүдүрүлгезинге удурулганы экижидерин сонгучулар көдээ Советтен негезинер. Советтин күүсекчи комитеди сонгучуларын ол чачыны күүсөткөндө, бүгү депутаттарын күжүн колхоз бүдүрүлгезининг түс-тү харызаалыг үчүстөткөндөгү бижылган. Учасов бүрүзүңүң ажылын харылаан турар доктаамал комиссиялар болгаш депутаттар ажылчы чоннарын ортузунга организаскы болгаш тайы-быр-массалыг ажылдарын чорудар талазы-биле бедик харызаалыгылар. Олар колхозчу активге даянып ажылдавышкан, чер-черде ажылдык байданын дугайында информацияларын күүсөмга кирип турарлар. Депутаттар боттарының чоруткан ажылының талазы-биле өткөткөндөгү сонгучулар мурунуга кылып берип турарлар. Илягыны депутаттар Шыңгыр-оол, Севильбаа, Ленов, Деспилдей олар боттарының сонгучулары-биле узуражышкынынарнын 3-5 улаа кылганын. Олар туус-туус сонгучулар-биле беседаларын үргүчү чорудуп, оларнын чачыларын болгаш делегерин күүсөдөр талазы-биле үлгерилг ажылдап келгенер.

Малчынар ортузунга амгы чорударын көдээ Совет менче дааскан. Малдың баш санын өстүрер, оң продуктулуун бедилер талазы-биле чугула сорулганы бистид колхозчу малчынаривис үлгерилг күүсөдөр дөш кызымаккай ажылдап, социалистиг чарышга сыйрып каттышканнар.

Оларнын аразында эрткен ажыл-агый чымында хой-хай муракчылар илерзөн. Ийнегерден сүт саалдының ичкөөкү 1954 чылдагыныкыдан дыка беден. Саанчылар Монгуш Анай, Ондар Балак оларнын кайымы-даа боттарыга бижылган ийек бүрүзүңден 1200-1200 литр сүттү сагтаннар. Хой ажылының продуктулуу база-ла беден. Колхоз хой бүрүзүңден ортума-биле 2 килограмм дүктү кырып алган. Лойжу Судуй-оол бодунга бижылган 366 хойнуң барээ-лиден-не 2,4 килограмм дүктү кырган. Ондар Шаралаа 283 хойдан 308 хураганын, Ондар Чиниг-Торжу 225 өшкүден 241 аянын чидирг чөккө камгалап алганнар.

Мал кыштагалдышының бистид белеткөөдөгү эки болган. Малдың чымын кажаалары болгаш чир чери чогуур үезинде белеткөөдөгү турган. Иччангаш бо кышкы мал хур чык ажыр турар. Шээр мал ам төрүп турар. Бүгү төрөп 171 баш хойларын 173 хураганын мени ажап алдыган.

Көдээ Советтин сессиязы шээр мал кыштагалдышының белеткөөдөгү дугайында мөң информациянын эрткен чылдың октябрда чугаалаштымыс. Анаа ажылдык чедикшигин октябрда чугаалаштымыс, шийтир үндүргөн турган. Оң күүсөдөгү дугайын декабрда күүсөмга чугаалашкан. Шап ийдиң контроль болгаш негелде ажылдык четистерин чогуур үезинде ууткаарына, күштерин таарыштыр организаскына дуулашкан.

Колхозчуларын материалдыг амыдыралын экижидеринче чогуур кичээлгеини салып турар бис. Амгы үеде бистид колхозчуларымыс шуптузу хуурунда шээр малдык болгаш саар ийнегерилг. Колхозчуларын хуурунда шээр малдың кыштагалдышының 4 кезек черде организаскына бис. Олар база-ла эки чыл ажыр турар.

Сонгудалар болган үеде бээр бистид көдээ Советиниң сессиязы 10 катап болган. Оларнын шуптузуна олуруштум.

Чоокта чаз көдээ Советтин 1955 чылда чоруткан ажылының дугайында Совет даргазы эш Чигир-оолдун өткө илеткелни сессияга чугаалаштымыс. Анаа ажылдык чедикшигин негелдегенде, кол кичээлгеини четистерин ууткаарыныч улаандырган бис. Илягыны улус өөргөдөгү херээлге көдээ Советтин удурулганын, чакы тарылгага белеткөөдөгү четистерин депутаттар анаа шыгыны шүгүчүлөөнөр. Колхоз сугарылга четкизин ажылдап келген. Иччангаш тараа культуларының дүжүд чакыс болбушкан турар. Колхозка күш-ажылдык чурумун бижылгачырың көдээ Совет ам-лаа четес сатып салып турар. Партияның ХХ съездининг шийтирээрлик амыдыралга чедикшигинг боттадырарыңче, колхозту организаскы, ажыл-агый талазы-биле улам бижылгачырыңче бүгү-ле күженишкенин салып ажылдарын көдээ Советтин бүгү депутаттарының чугула хүлээлгевис болур.

М. ЛАМАЖАП, көдээ Советтин депутат.

Көдээ Советтинг бюджети

Көдээ Советтин сан-хөө-бюджет комиссиязы үндүргүлг чымыдагы үезинде чуртталгачы чоңунуң ортузунга тайыбыр-массалыг ажылдарын чорудар талазы-биле Советтин күүсөдери комитетининг ажылында дуулаашканын, бюджетке берилгө хөрөңгин болгаш бот-ооналда үндүрүңден кирген хөрөңгин чарыгалын контрольдап турар.

Бистид көдээ Советиниң бюджетинге кижиге эмнегезининг, библиотеканың, клубтун болгаш Советтин бодунуң администрация-ажыл-агый чарыгалдары хамааржыр. Ол талазы-биле эрткен чылын берилгө хөрөңгилер чөптү ажылдаштыган.

Кирип амыр орулгаларын көдээ Совет ажыр күүсеткен. Илягыны 4300 рубль олчача-ажы үндүрүң чымыр планын 5946

рубльге, 5000 рубль көдээ ажыл-агый үндүрүң чымыр турган 5499 рубль кылдыр күүсеткен. Күрүнө чөшкениниң таралгалында 39600 рубльди кирип дөң болза, 52738 рубльди кирген.

Көдээ Совет хамаатыларын чуртталга-амыдырал херекелдеринге ажылдар негелде хөрөңгин бот-ооналда үндүрүңден кирип ал турар. Эрткен чылын оң кирген хөрөңги-биле сонгучуларын чачыны эзууга эмнеге бажыны туулу алган бис. Оон ыңай 1000 рубльди клуб септелгезинге, 500 рубльди школа септелгезинге кириштирген бис.

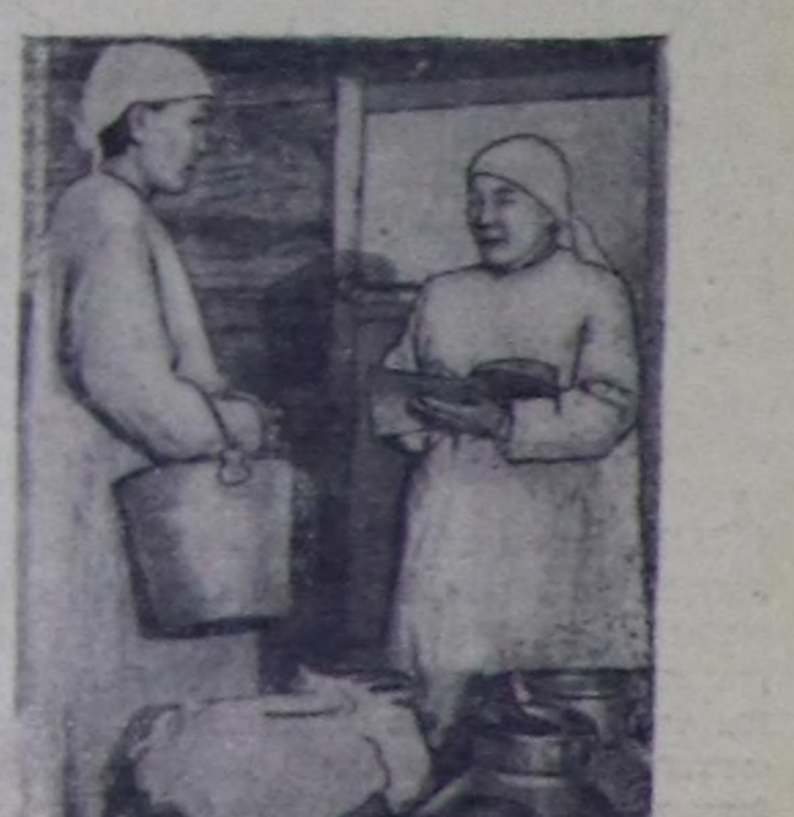
Бо чылын көдээ Советтинг бюджетин чарыгалдыг болгаш орулгалыг кезектери улам улгаткан. Болур чарыгалдык нинти түңү 58 муң рубль чедип турар. Оон ш-

тинде эмнеге черинге 30 муң ажыг, библиотекка болгаш чаз тургустунар номчулга бажынынга 18 муң ажыг рубль чарыгалдынар.

Бо чылын бот-ооналда үндүрүңден 6300 рубльди чымыр көрдүңген. Хамаатыларын нинти хурамы ол хөрөңгин номчулга бажынын туудуңга, клубтун болгаш эмнеге бажынын септелгезинге, орук болгаш көвүргү септелгезинге ажылдарын шийтирзөн.

Көдээ Советтинг бюджетинг бо чылгы орулга талазы-биле планынын чогуур үезинде күүсөдөр дөш ажылдарын чорудары бистид чугула хүлээлгевис болур.

Х. ДЕСПИЛДЕЙ, сан-хөө-бюджет комиссиязының даргазы.

Чадаана көдээ Советте. 1. «Искра» колхозтун кижиге эмнегезинде (солгай талазында оң талазынче): кижиге эмнегезин эш Шажуникова колхозчу эш Баала-оолдун шийчип турары. 2. Туугулар бөлү бригадир эш Байыр-оолдун удурулганы-биле нога культуларынын өстүрер теплицаны тууду турары. 3. «Искра» колхозтун төп кудумч узу. 4. Колхозтун сүт-бараан фермасында (солгай талазын дөң оң талазынче): муракчы санчы эш Ондар Балжынтың үчөткө эш Балак Леновага сагган сүттү хүлээлгип берип турары. Фото С. Феоктистову.

Б И С Т И Ц К А Л Е Н Д А Р Ы В Ы С

Улуг немец шүлүкчү Генрих Гейне

(Мөчөөнүндөн бээр 100 чыл болганга)

Улуг немец шүлүкчү болган демократ Генрих Гейне...

Улуг укур-дузалык болган. Олар баштай танышканын соода удатпай...

Гейнедин мөчөөнүндөн бээр чыл өртсө-даа оң кичи төрөлгөнү артырып каан үнөдү артынан амгы үеде реакциянын күжүгө улур делегейни мурнакчы кижилеринин демиселинге улур укур-дузалык болуп турар.

Гейнедин мөчөөнүндөн бээр чыл өртсө-даа оң кичи төрөлгөнү артырып каан үнөдү артынан амгы үеде реакциянын күжүгө улур делегейни мурнакчы кижилеринин демиселинге улур укур-дузалык болуп турар.

Демократтык Германия дээр, оң политиктик чангыс эми дээр, улустар аразында тайбын дээр Гейнедин демисели ам үеде немец улустун болган бүгү делегейни улустарынын мурнуна туруп турар сорулгаларга дүгүп турар.

Генрих Гейнедин литература ажил-чорудуулугу XIX вектин 20 чылында, бүгү Европада политиктик реакциянын үеинде өткөзгөн. Гейне улуска херектик чогаалдарын бижип чораян болган улустар өрөөнү ап турган. Оң дилкамы улустун шүлүк чогаалына, немец улустун ырларына чок турган. Гейнедин «Ырлар ному» деп чогаалдары делегейнин шүлүк чогаалынын эртинелинге кирген.

Гейнедин бүгү чогаалыга ажылы — оң шүлүктөрү, проза чогаалдары, лирикасы, сатира кыгылар чок феодал тургузуугу Германияга, оң тергилдикчи аңгыларына, оң буржуазиянык азымына биле улур турган. Германияга кыгылар чок феодалдык тургузуугу Гейне шүлүкчүлүкчүлүкчү, ол тургузуугун буурап дүжөргөн өткүдү-биле көрүп турганын оң чогаалдары көргүзүп турар.

Германиянын девискөрийне шак ында ажыл-чорудулганы ажымы-биле чорудар арга чок болганын Гейне 1831 чылда Парижде чоруткан. ыңчалза-даа Гейне болуңу чуртуңу дугайын, оң өрге-ажыктарынын дугайын чангыс мунута-даа утпаан. Ол үеде Гейнедин чогаалдарынын кол уткамы герман корум-чурумнарын шүгүмчүлөп болуп турган.

Гейнедин үеде болганын болган чогаалыга ажымынын көгүдөинде Бард Маркс-биле оң ужуражып танышканын

Гейнедин бүгү чогаалыга ажылы — оң шүлүктөрү, проза чогаалдары, лирикасы, сатира кыгылар чок феодал тургузуугу Германияга, оң тергилдикчи аңгыларына, оң буржуазиянык азымына биле улур турган. Германияга кыгылар чок феодалдык тургузуугу Гейне шүлүкчүлүкчү, ол тургузуугун буурап дүжөргөн өткүдү-биле көрүп турганын оң чогаалдары көргүзүп турар.

1844 чылда Парижде Маркстың редакторлап турганы «Немец-француз чыл-буру» деп журналга Гейне киржи, алаа чогаалдарын парлап турган. Маркстың идеяны Гейнедин «Силезиянын пест-тавчычылары» деп шүлүкчө улур саздарык болган. Ол чогаалдык кол уткамында буржуазиянык хержүрүкчүлүкчү пролетариат болуп дугайын сиңиккен.

Гейнедин чогаалында чидик темаларын бирээзи болза, улустар аразында тайбын дээр демисел болуп турар. Шүлүкчү болуңу шүлүктөрүнге, прозалык чогаалдарына, политиктик чүддөргө тайбын дээр демиселин сорулгаларын салып турган. Улустарын тайбынын, чаага амчыралымы, хосталганы чедип алып үеин Гейне чуруп көргүзүп турган. Оң

бижжөн: «Француз-даа, немец-даа улустар дайынче чүткүрөй турар. Эмнести болган Лотарингияны алгы кышкы-биле негеп турар бистин төвтонварымыстың мактанымшыкын көргүзөри менээ херек чок, ол мактанымшыкын немец тараачыны-ң-даа, немец хамаатыны-ң-даа күзөли илертейн турар.»

Гейне болуңу чогаалдык орууну бүгү дүгүдүндө делегейни ажыкчы шимчөөшкыниче соксаз чокка кичөөнгей салып турган.

Силезиянын пест-тавчычыларынын тур-халымшыкын, Парижтин пролетариат-леринин маалдырык демисели, андан ажыкчыларнын-чартистеринин ажык сок-сакымшыкын Гейнедин чогаалдарында көргүстүнгөн. Тилгелгелгел соңнал революция моон ынай болур, келир үе пролетариатка хамаарып деп чүсөгө Гейне бүтүрөп чораян.

Германияга фашистти тургузуугуна үеинде Гейнедин адын хоругдап каан турза-даа, оң ырылары немец улустун иштинге дилги туруп турган. Пруссиянын дайынчыктарын, милитаристерин сой-галап илередип турган Гейнедин сатира-зы гитлердин өзү-чүрүмүнү чылдарында фашистерге согушкун болуп турган.

Генрих Гейнедин чогаалына немец улуска чок болган үнөдү. Моон ужурунда Герман Демократтык Республикада Гейнедин чогаалдарын хей-биле парлап үндүрүп турар. Оң ажыл-чорудулганы шимчелен өрөөнүнүгө холбаштырган хей сангы ажылдарын чогаалып үндүргөн.

Улуг немец чогаалчынын чогаалдарын бистин чуртувустун ажыкчы чонвары улуг мнакшыл-биле көмчүп турар. Шүлүкчү чогаалдарын Совет Эвилелинин улустарынын дыдарында өтүлдүртүп, хей сангыны-биле үнүп турар: Гейнедин мөчөөн хунүдөн бээр чүс чыл болганын таварыштыр оң тыва дылга өтүлдүртүнган чогаалдарынын чамымын бо со-лунда парлатынган.

М. Горькийнин чугаалааны-биле алмыра, «Германиянын оң эки демократтары-нын бирээзи» болур Гейне бүгү депши-гелгел кичи төрөлгөнүн дайынчы өнү-нү болуп турар. Оң-биле Гейне өмүч чок.

КУР-биле Япониянын харылзаларынын дугайында япон солун

НЬЮ-ЙОРК. Кыдат Улус Республикада байдалын дугайында илеткедиң чогаалдыгын Япониянын даштыкы херектер министрствозу доосканын февраль 12-де «Помюри» солун дыңаткан деп Юнайтэд Пресс агентствелинин корреспонденти Токиодан дамыткан. Ол илеткеде чугаалап турары болза, «Кыдат Улус Республикада амгы үеде шеригини, политика-нын болган экономиканык бижык үндө-зининде туруп турар. Ол дээр, Азияда улуг күрүсө, мнчаарга өнү төөвийн көр-үп болбас. КУР-нун казаан хүзөп бар-рудөн амгы үеде чедир күштүгү-биле ой-талап келген Япониянын даштыкы херек-тер министрствозуну туружу өсертип болурун дугайын ол илеткек херекчелер турар-дыр деп «Помюри» солун медег-лээн.

(СЭТА).

Англи-канада чугаалажышкынарнын доозулганы

ОТТАВА. Англиянын премьер-министри Иден болган даштыкы херектер министр Ллойд Канаданың премьер-министри Сен-Лоран-биле даштыкы херектер министри Пирсон-биле чугаалажышкынарнын дооскан болган Англияга ухулуп чорут-каныр.

Чугаалажышкынар дугайында кан-дыг-даа дыңнадык чарлаткымаан. Иден биле Ллойд болза, Сен-Лоран болган Пир-сон-биле Британ империянын чурттары-нын премьер-министрлеринин бо чылдын июнда болур конференциянын хүн ай-тырмын чугаалажышкынар журналыча бе-дүктерге айтып турар; Ортаақы Чөөн чү-те байдал; атомнуг энергия болган англи-канада салгыны калбартырынын айты-рымын таланы-биле АКШ-тын, Англия-нын болган Канаданын аразында инфор-мациялар солужарынын айтырмын, мн-чаарга англи экспортту улгатырарынын күсели-биле Англиянын Канада-биле да-штыкы салдымына котарады кызырарынын чугулааны англи төзөлөкчелер онзаап демдегелеп турган.

(СЭТА).

Сеньнин Бонна чугаалажышкынарнын доозулганына хамаарыштыр

РИМ. Италиянын министрлер чөвүле-лин даргазы Сень Боннадан Римде эоп чедип келген, ол алаа Герман Федерал-дык Республиканын казаанык улуртукчу-лары-биле чугаалажышкынар кылып тур-ган. Ол чугаалажышкынар доостуру биле-лек чарлатынган дыңнадыгын тайлыыр-лавышаан, «Унита» солун италян каза-кчы улуртукчулары Италияга 100 милла-он доллар түңүг чөвөлини тыпыр дугай-ын Боннага дилеп турганнар, ыңчаарга ол дилегин Аденауэр хүзөп албайн бар-ганын солун демдегелеп турар.

Барыын үедеги солуннар дыңнадыгын болуп биле чугаалажышкынарнын кир-жичилеринин медегелдерин парларын кымыгаратынган, ол чугаалажышкынар-нын түнелдерин үнөлөп көрүндөн дадагазыннар.

(СЭТА).

Египет солуннар Эйзенхауэрин медегелениге харылап турар

КАИР. Израиль биле араб чурттарынын аразына «айым айымы болур апараз» Ортаақы Чөөн чүкче америк шериглерин чорулуп болур дугайында АКШ-тын прези-денти Эйзенхауэрин медегеленин тайла-бырлавышаан, «Аль-ахрам» солунун биж-ип турары: «Американы Каттыккан Штаттары араб чурттары оң кезин ыш-кып кылдыр көрүп, араб-израиль чөрүл-дөгө чепестик күштерин ажыгларын Эй-зенхауэр кыжанын даштыкы шериг-лер Египеттин девискөрийне кирген турарын, оң туржук бир эвес оң болу-нун камгалаанына чугула херектиг-да турган болза, Египет кажан-даа ону дол-турбас деп чүвени чангыс эвес катап ме-тегелеп турганын Эйзенхауэр, Иден болган барыын талык өске-даа политиктер бил-лип алып болза эки. Амгы Египет болуңу чуртуңа, болуңу чегинге болуңу агаар дегеменин болган чурт девискээр су-лар-нын ээзи болуп турар.

(СЭТА).

Данияда ажыл чок чорукчү көвүдээни

БОПЕНГАГЕН. Ажыл чок чорукчү бо кы-жын дайын сөөлүдөгү үеин эң-не ре-корд хемчөөлдеринге чедип деп «Ланд ө-фольк» солун бижжэн. Февраль 1-де турум ажылчыларын иштинде 136 муң ажыл чоктар, быңдаргай тарамык ажылчынар-нын ортуңунда беш муң ажыл чоктар бар болган. 10 муң кижиле делегиз долу эвес ажылдап турар. Мынчанган, амгы үеде Данияда беш ажылчынарнын бир-ээзи-ле ажыл чок болуп турар. Эрткен чылдын кымынында чуртга 100 муң ажыл чок кижиле саватынын турган.

(СЭТА).

Иорданиянын премьер-министри Самир Эр-Рифаинин Египетте чоруп турары

КАИР. Тускай чалада Эугаар февраль 10-да Каирде чедип келген Иорданиянын премьер-министри Самир Эр-Рифаин Египеттин премьер-министри Гамель Абдель Насер ол-ла хүн хүлөп алган. Пардалганын төзөлөкчилеринге Эр-Рифаинин медегелээни болза, Сирияга, Ли-ванга, Иракка кылган чугаалажышкы-нарын ол Каирге үргүлчүлөп. Ол чуга-алажышкынар болза, «арабтарын си-рий каттыштырар сорулгалы» деп ол чугаалаан. Эр-Рифаинин чугаалааны бол-за, Ливияга, Немеге болган Суданга ба-за ол баар болган, ыңчалзоок шак үе че-дишпес болганда ол ынаар барып шы-дас болган.

Иорданиянын премьер-министринин Египетте чедип келгени-биле холбаштыр статьяларын солуннар парлап турар, араб

чурттарынк чангыс-эви болган сырый каттыкшыкымын болза, национал ха-маарышпас чорукту камгалаары дээр ле-ниселге оларын өрге-ажыктарынын ни-ти чоругуна үндөшөлөтүп болган Ба-рымын чүктүң тургузуу турары нақтылар-га оларнын киржиринге улур углангай турар ужурулук деп ук статьяларда де-мдегелеп турар. «Бүгү араб улустар шериг нақтыларын көөр хөөн чок болган алаа киржиринде оталап турарын Иордания-нын премьер-министри кончүт өңү бил-ир. Бүгү араб улустар тайбын чангыс-эп сеткилдиг күзөп турар болган боттары-нын хамаарышпас чорун камгалаарар. Арабтарын чангыс-эви бо принциптерге тургустунар ужурулук деп «Аль-Гужу-рия» солун бижжэн.

(СЭТА).

Югославияда агаарнын соок байдалы

БЕЛГРАД. Тавың агентствелинин дың-надып турары болза, агаарнын соок чал-гы Югославиянын барыын кезинче, Словенияга болган Хорватияга шилчип тарай берген, чурттуң өске районна-рыныга боаарга бо черлерге мурнуңа агаарнын байдалы элөөн чылгып турган. Соңгу Воеводинада, Адриат далайынк со-ңгу бөжөш мурну эриктирерге хар чылгып турар. Февраль 10-да Сиелица болган Чуприяне (Сербия) агаарнын байдалы соок болган, сооктуң градуус эртең 33, өкжө 28 болган, Битолага (Македония) — 24 градуус, Бьеланоганин (Босния) районунга — 25 градуус болган. Чурт-туң суг чок черлеринде агаарнын соогу 15-тен 26 градуус чедип турар. Демир орук харылзаларынын графикари үрө-лөп турар.

Адриаттын эрининк соңгу кезээ рон-дар байдала туруп турар. Мурнуу тарааа култураларына доңут кыжанып турар. Ол районга февраль 10-да кажан-даа болуп көрбөң 17 градуус соок болган. Соңгу чүктөн каакан хаттын дүргөн бир шакта 150 километр чедип турар. Югославиянын эң улук порту Риекала кан-дыг-даа шимчөөшкын тур сооскан.

Чурттуң дыка хей районнарында, ылангыт далагын черлерде школар соок-туң уржуундан ажылдавайп турар. Дыка хей оруктарда харылзаалар соксаан. Босниянын болган Херцеговинанын, Черно-гориянын болган Македониянын чамдык районнары өске черлерден кандыг-даа хар-ылзаа чок туруп турар.

(СЭТА).

Конькиге дүргөн маңчаар талазы-биле делегей чемпионнады

ОСЛО. Коньки-биле эр улустарын дүр-ген маңчаарынын талазы биле делегей-нин бириг чери дээр маргалааалар фев-раль 10-да Ослода өткөзгөн. Ина 14 чурттарың 44 конькичыери киржип тур-ар. Совет Эвилелинде ол маргалааалар-да Б. Шилков, О. Гончаренко, Е. Гринин, Ю. Михайлов, Р. Меркулов болган А. Бай-далов олар киржип турар.

Чемпионаттын соңуургалы дыка улуг. Маргалаааларын болуп турары Ослода эң улуг стадион болур «Биллет» деп ста-дионда көрүкчүлөр чык долу болуп тур-ар. Ол дээр, делегейин эң-не күштүг конькичиеринин чарыкын көрүп кү-зөөннерин чүгө хей эвес кезээ болуп турар. Төзөлөкчелери ол маргалаааларда киржип келген чурттарың күргө тукта-ры-биле ол стадиону шимеп каастаан.

500 метр чеге чарыштар-биле маргыл-даалар өткөзгөн. Ол хемчөөлди маргалаа-зынга бириг чери Ю. Михайлов (СССР) 41,9 секундала, ийги чери Е. Гринин (СССР) 42,2 секундала, үшүк болган дөртүк черлери Т. Салонен (Финляндия) болган А. Еставаг (Норвегия) 42,4 се-кундала манпан тус-тус уалешкенер.

Б. Шилков 43,7 секунданың, Я. Андер-сен (Норвегия) 44,0 секунданың, Ф. Гон-чаренко (СССР) 44,5 секунданың, К. Юханссон (Норвегия) — 44,6 се-кунданың, С. Эрикссон (Швеция) — 45,1 секунданың түнелдерин тус-тус көргү-көсөнөр.

(СЭТА).

Редактор Д. О. БЕГИН.

Генрих Гейнедин чогаалдарындан

Table with 4 columns: G, H, M, N. Each column contains a line of text from Heinrich Heine's works.

ГРЕПАДЕРЛЕР

Table with 2 columns: Left column contains text, right column contains text.

Болгарияда сонгуллар

СОФИЯ. Февраль 12-де Болгарияда чер-черлерин улус Советтеринин сонгулдала-ры, а ол ышкы улус судьяларынын бол-ган улус төзөлөкчелеринин сонгулдала-ры болган. Ол сонгулдаларга 59 муң улус чөвүдөкчилерин (округ, өкөлдү, хоорай болган өске-даа чер-черлер Советтеринин депутаттары Болгарияда мнчаар алап турар), 254 судьяларын болган 12.700 төзөлөкчелерин сонгуур турган.

СОФИЯ. Февраль 12-де Болгарияга бо-луп эртен чер-черин улус Советтерин-ге, база ол ышкы шимчөөшкылер болган суд төзөлөринин сонгулдалары болган улустун патриоттук чангыс эвинин бол-ган коммунисттик партиянын болган улус-туң казаан долгандыр сырый каттык-канынын күчүлүг чыксаалы болуп эртен. Сонгукчулар бадылаашкынарга идеяй-дик кирешкен. Софийаның сонгулда уча-стоттарынын хей кезинге хүндүсүңүнү

Тайбынчың Бүгү-делегей Чөвүлелиниң ам болур сессиязы

ВЕНА. Тайбынчың Бүгү-делегей Чөвүлелинин Секретарынын бөлөктөпөндө дыңнадып турары болза, бо чылдын апрельдик эгинде Тайбынчың Бүгү-деле-гей Чөвүлелиниң оңа сессиязы болур, ук сессия чепсегеленишкын дүжүреринин болган атомнуг чепсести хоругдарынын айтырмын чугаалажыр.

Тайбынчың Бүгү-делегей Чөвүлели чепсек дүжүреринин орунда чедикши-нер чедип алырычыч утланган кандыг-даа саналды өрөөнүнге болган чугаала-жырына бөлөн деп бөлөктөпөндө чугаала-жыр турар. Иыныг санал чогуур үеинде, ажыктык болган боттадырып болур деп санап турар бүгү организациялар бол-

гаш кижилер-биле кады ажылдарында Тайбың Чөвүлели бөлөн. Эң-не иямы-бүрү национал болган делегей организацияла-рынын төзөлөкчилерин, база ол ышкы алдар-суратлыг кижилерин чалаан ам бо-лур оңа сессиянын бодалы иынды.

(СЭТА).